

Kartalle EU:n vastuullisuussäätelyssä – missä mennään?

Kartalle EU:n vastuullisuussäätelyssä - missä mennään?

Vastuullisuutta koskeva lainsäädäntö etenee Euroopan unionissa laajalla rintamalla ja osittain ollaan jo kansallisen toimeenpanon äärellä. Tälle sivulle on tiivistetty EU:n keskeisiä vastuullisuuteen liittyviä sääntelyhankkeita, joiden vaikutuksiin myös pk-yritysten tulee liiketoimintansa varautua.

EU-lainsäädäntö koskee ensi vaiheessa suuria tai keskisuuria yrityksiä. Kohdejoukko laajenee kuitenkin vääjäämättä. Jo nyt on nähty, että suur-yrityksiä koskevat vaatimukset heijastuvat välillisesti myös niiden toimitusketjuihin eli alihankkijoina toimiviin pk-yrityksiin.

EU tulee asettamaan hyvin tiukkojakin vaatimuksia yritysten vastuullisuudelle. Suomalaisyritysten korkean lähtötason ansiosta olemme hyvissä asemissa vastaamaan lainsäädännön vaatimuksiin.

Vastuullinen toiminta on edellytys yrityksen olemassaololle, mutta kunnianhimoisille yrityksille se on myös erottautumisen ja kilpailukyvyn lähde. Tätä valttikorttia suomalaisyritysten kannattaa nyt hyödyntää vientimarkkinoilla niin Euroopassa kuin maailmallakin.

EU:n keskeisten vastuullisuushankkeiden tilannetiedot

- 1 **Kestävyysraportointi**
- 2 **EU-taksonomia** (kestävän rahoituksen luokittelujärjestelmä)
- 3 **EU:n yritysvastuulaki**
- 4 **Pakkotyöasetus**
- 5 **Kestäviä tuotteita koskeva asetus**
- 6 **Sukupuolten tasapuolinen edustus hallituksissa**
- 7 **Vihreiden väittämien direktiivi**

Päivitetty 21.11.2023

1

Kestävyysraportointi

Kestävyysraportointidirektiivi (Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD) tuo yrityksille entistä laajemmat ja yksityiskohtaisemmat ESG-raportointivelvoitteet. Tavoitteena on parantaa raportoinnin yhdenmukaisuutta ja vertailtavuutta. Raportoituja tietoja koskee myös tilintarkastusvaatimus sekä vaatimus digitaalisesta raportoinnista.

Raportoinnin konkreettisemmän sisällön määrittelevät kestävyysraportoinnin standardit (ESRS, European Sustainability Reporting Standards).

► Status

Hyväksytty direktiivi

Direktiivi hyväksyttiin 28.11.2022 ja kansallinen toimeenpano on nyt käynnissä. Siihen kuuluvat [ESR-raportointistandardit](#) julkaistiin heinäkuussa 2023. Uudet velvoitteet astuvat voimaan kirjanpitolain, tilintarkastuslain ja eräiden muiden lakien muutoksien kautta kansallisesti 1.1.2024 alkaen. ESR-standardit on tarkoitus niin ikään saattaa voimaan siten, että ne olisivat voimassa 1.1.2024 alkaen.

► Soveltamisalan piiriin kuuluvat yritykset

Pörssiyritykset ja yritykset, jotka työllistävät vähintään 250 työntekijää.

► Soveltamisen alkamisajankohta

Raportointivuodesta **2024 alkaen**: pörssiyritykset, jotka työllistävät vähintään 500 työntekijää.

Raportointivuodesta **2025 alkaen** yritykset, jotka täyttävät vähintään kaksi seuraavista ehdoista:

- Työllistävät vähintään 250 työntekijää
- Vähintään 40 miljoonan euron liikevaihto
- Vähintään 20 miljoonan euron tase

Raportointivuodesta **2026 alkaen** pienet ja keskisuuret listatut yritykset, jotka täyttävät vähintään kaksi seuraavista ehdoista:

- Työllistävät vähintään 50 työntekijää
- Vähintään 8 miljoonan euron liikevaihto
- Vähintään 4 miljoonan euron tase

2

EU-taksonomia eli kestävän rahoituksen luokittelujärjestelmä

EU-taksonomiaa koskevalla asetuksella luodaan yhteinen luokittelujärjestelmä sille, mitkä yritysten taloudelliset toimet ovat ilmaston ja ympäristön kannalta kestäviä. Taksonomian vaikutukset heijastuvat yrityksiin mm. niiden hakiessa rahoitusta investointihankkeelleen: mitä kestävämpi hanke, sitä helpommin ja edullisemmin yritysten voi olettaa saavan jatkossa rahoitusta.

► Status

Hyväksytty asetus

Asetus hyväksyttiin 18.6.2020, pääfokuksessa ilmastovaikutukset. Muita ympäristötavoitteita koskevat taksonomiakriteerit on määrä esitellä ja hyväksyä vuonna 2024.

► Soveltamisalan piiriin kuuluvat yritykset

Pankit, vakuutusyhtiöt, varainhoitajat ja kaikki yli 500 henkilöä työllistävät pörssiyhtiöt.

3

EU:n yritysvastuulaki

EU:n yritysvastuulakihanke kulkee nimellä **Corporate Sustainability Due Diligence Directive** (kestävää yritystoimintaa koskevan huolellisuusvelvoitteen direktiivi).

Toteutuessaan komission ehdotus asettaa yrityksille velvollisuuksia ehkäistä ja kantaa vastuuta toimitus- tai arvoketjunsä haitallisista vastuullisuusvaikutuksista myös EU:n ulkopuolella, koskien erityisesti ihmisoikeuksia ja ympäristöä. Direktiiviesitys puuttuisi myös yhtiöiden hallinnointiin ja johdon vastuisiin.

► Status

Komission ehdotus

Parlamentin, komission ja neuvoston trilogineuvottelut ovat käynnissä. Taivotteena on saada direktiivi hyväksyttyä vielä vuoden 2023 aikana. Neuvottelut ovat kesken ja mitään varmuutta lopullisesta sisällöstä ei vielä ole.

► Soveltamisalan piiriin kuuluvat yritykset

Tämänhetkinen arvio mahdollisesta soveltamisalasta:

- 1) Yritykset, jotka työllistävät vähintään 500 työntekijää ja joiden liikevaihto on vähintään 150 miljoonaa euroa,
- 2) Yritykset, jotka työllistävät vähintään 250 työntekijää ja joiden liikevaihto on vähintään 40 miljoonaa euroa, jos ≥ 50 prosenttia liikevaihdosta on peräisin tietyiltä korkean riskin (tekstiiliteollisuus, maa- ja metsätalous sekä kaivannais- ja fossiilienergiateollisuus) aloilta,
- 3) Finanssissektori ei ole tulossa soveltamisalan piiriin.

► Soveltamisen alkamisajankohta

Kohdan 1 mukaisten yritysten osalta kahden vuoden kuluttua direktiivin voimaantulosta ja kohdan 2 mukaisten yritysten osalta neljän vuoden kuluttua direktiivin voimaantulosta. Suurimpien yhtiöiden on alettava soveltaa säännöksiä siis aikaisintaan vuonna 2025. Lopullisista ajankohdista ei vielä ole tietoa käsittelyn ollessa kesken.

4

Pakkotyöasetus

Ehdotuksen tavoitteena on kieltää pakkotyöllä valmistettujen tuotteiden myynti ja tarjoaminen EU:n markkinoilla. Samoin halutaan kieltää niiden vienti EU:n ulkopuolelle. Lähtökohtana on se, että pakkotyöllä tehtyjen tuotteiden valvonnasta vastaisivat viranomaiset, mutta yritysten riskiksi jäisivät taloudelliset tappiot, mikäli jo ostetut tuotteet paljastuisivat pakkotyöllä teetetyiksi ja ne tulisi lakiehdotuksen mukaan tuhota.

► Status

Komission ehdotus

Komission ehdotus ei ole edennyt neuvottelujen alkuvaihetta pidemmälle.

► Soveltamisalan piiriin kuuluvat yritykset

Kaikki yritykset. EU-maissa valmistetut ja EU-maihin tuodut tuotteet.

► Soveltamisen alkamisajankohta

Tarkkaa ajankohtaa ei vielä ole tiedossa. Direktiivi on saatettava lähtökoh-
taisesti kansallisesti voimaan 2 vuoden kuluessa sen voimaantulosta, eikä
neuvotteluita ole kunnolla edes aloitettu. Mikäli direktiivin sisällöstä kyet-
täisiin sopimaan esimerkiksi ensi vuoden aikana, laskettaisiin soveltamisen
alkamisajankohta siten kahden vuoden päähän vuoden 2024 lopusta. Tä-
män esimerkin mukaisesti direktiivin velvoitteet saattaisivat alkaa velvoit-
taa yrityksiä aikaisintaan vuoden 2027 alusta alkaen.

5

Kestäviä tuotteita koskeva asetus

Ekosuunnittelun ehdotuksessa määritetään kiertotaloutta koskevat vähimmäisvaatimukset EU:ssa myytävälle tuotteille. Vaatimukset edistävät tuotteiden kiertotalousperiaatteita, jotta tuotteet kestävät pidempään, niitä voidaan korjata, kierrättää ja käyttää uudelleen. Asetuksessa säädetäisiin mm. tuotteiden kestävydestä, kierrätetyn sisällön vähimmäismäärästä, tuotteiden elinkaaren ympäristö- ja ilmastovaikutuksista sekä jätteen syntymisen ehkäisemisestä ja jätemäärien vähentämisestä. Lisäksi ehdotetaan, että kaikkiin tuotteisiin liitetään niiden vastuullisuutta koskevia tietoja sisältävä digitaalinen tuotepassi.

► Status

Komission ehdotus

Parlamentin täysistuntoäänestys pidettiin heinäkuussa 2023 ja tällä hetkellä käynnissä ovat trilogineuvottelut komission, parlamentin ja neuvoston välillä.

► Soveltamisalan piiriin kuuluvat yritykset

Kaikki tuotteet lukuun ottamatta elintarvikkeita, rehuja sekä lääkkeitä.

► Soveltamisen alkamisajankohta

Vasta kun komissio hyväksyy asetuksen mukaiset delegoidut säädökset.

6

Sukupuolten tasapuolinen edustus hallituksissa

Sukupuolten tasapuolista hallitusedustusta koskeva direktiivi vaikuttaa eritoten pörssiyhtiöihin. Aliedustetun sukupuolen edustajien osuuden pörssiyhtiöiden hallintoelimissä tulee olla vähintään 40 prosenttia toimivaan johtoon kuulumattomista jäsenistä. Vaihtoehtoisesti aliedustetun sukupuolen edustajien osuuden tulisi olla vähintään 33 prosenttia kaikista hallintoelinpaikoista, kun mukaan luetaan sekä toimivaan johtoon kuuluvat että kuulumattomat hallintoelinten jäsenet. Pörssiyhtiöt, jotka eivät saavuta tavoitetta, ovat velvollisia mukauttamaan valintaprosessiaan.

► Status

Hyväksytty direktiivi

Parlamentti ja neuvosto pääsivät asiasta poliittiseen yhteisymmärrykseen 7.6.2022 eli direktiivi on hyväksytty.

► Soveltamisalan piiriin kuuluvat yritykset

Pörssiyhtiöt

► Soveltamisen alkamisajankohta

Jäsenmaiden on pantava direktiivi täytäntöön 28.12.2024 mennessä. Suomessa direktiivin toimeenpanon valmistelu on jo aloitettu.

7

Vihreiden väittämien direktiivi

Komission direktiiviehdotuksen tavoitteena on antaa kuluttajille ja eri toimijoille luotettavaa ja yhdenmukaista tietoa tuotteen tai palvelun ympäristöominaisuuksista sekä vähentää ns. viherpesua. Direktiiviehdotus edellyttäisi, että yritykset noudattavat tiettyjä minimikriteereitä tuotteiden ja palveluiden ympäristövaikutusten todentamisessa ja viestinnässä. Yritysten ympäristöväittämien on perustuttava tieteelliseen näyttöön ja niissä on otettava huomioon tuotteen koko elinkaari sekä keskeiset ympäristövaikutukset. Mainonnassa käytettyjen vihreiden väittämien pitää perustua kolmannen osapuolen todentamiseen.

► Status

Komission ehdotus

Ehdotus julkistettiin 22.3.2023, joten käsittely parlamentissa ja neuvostossa on kesken.

► Soveltamisalan piiriin kuuluvat yritykset

Kaikki yritykset, pois lukien alle 10 hengen mikroyritykset.

► Soveltamisen alkamisajankohta

Kaksi vuotta voimaantulon jälkeen eli aikaisintaan vuonna 2025.

Näin EK vaikuttaa EU:ssa

Tehokas EU-vaikuttaminen on Elinkeinoelämän keskusliiton toiminnan ydintä – EU-työhön osallistuvat käytännössä kaikki asiantuntijamme niin Helsingissä kuin Brysselissä.

Olemme EU-vaikuttamisen arvostettuja pioneereja: meillä on ollut oma toimisto Brysselissä jo vuodesta 1974 alkaen. Brysselin päättäjaverkostojen tuntemus ja niissä vaikuttaminen ovat ydinosiamistamme. Meitä kuunnellaan ja ovet avautuvat.

Tehtävänämmä on vaikuttaa EU:n päätöksentekoon siten, että suomalaisten yritysten, investointien ja työpaikkojen tarpeet tulevat mahdollisimman hyvin huomioituiksi.

Olemme rakentava ratkaisujen kehittäjä ja kriittinen kirittäjä, joka haluaa uudistaa Eurooppaa entistä kilpailukykyisemmäksi ja elinvoimaisemmaksi.

Työmme tuloksellisuutta parantaa se, että olemme avainpaikoilla vaikuttamassa päättäjiin myös Brysselin vaikuttavimman elinkeinoelämän toimijan eli eurooppalaisen kattojärjestömme BusinessEuropen kautta. Teemme tiivistä yhteistyötä myös eurooppalaisten sisarjärjestöjen kanssa. Linkki esimerkiksi pohjoismaisten sisarjärjestöjen kanssa on vahva.

Niin EK kuin BusinessEurope ovat menestyneet EU:n avoimuusrekisterin vertailussa, kun vaikuttajajärjestöjä on laitettu paremmuusjärjestykseen Brysselin päättäjätapaamisten aktiivisuudessa.

EK:n asiantuntijat yritysten vastuullisuudessa:

Hannu Ylänen
asiantuntija
puh. 040 743 7620

Santeri Suominen
asiantuntija
puh. 050 463 7822

Elina Sonninen
vastuullisuusasiantuntija
puh. 045 123 4765

Karoliina Rasi
asiantuntija
puh. +32 476 349 263

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki

Puh. 09 420 20

ek@ek.fi • www.ek.fi

Twitter: @Elinkeinoelama

Kesäkuu 2023

